

***Preek over Lukas 19:1-10. Kees van Dusseldorp.
Ontdekkondag 18 maart 2012: Laat je zien!***

Kees van Dusseldorp

predikant GKV Capelle aan den IJssel-Zuid/West

geschreven voor de 'Kijk, zie, ontdek-zondag' van vereniging Dit Koningskind

gepubliceerd op: <http://www.ditkoningskind.nl/pages/view/149/ontdekkondag-2012>

Liturgie (suggestie voor een morgendienst):

votum en groet

Ld.320

wetslezing

Gz.156

gebed

ontdekkondag

lezen: Luk.5:27-32

Luk.19:1-10

Ps.119:64,65,66

preek

Ps.146:3,4,6,8

ontdekmoment met kinderen

kinderen op podium: Gz.148:1,4

gebed

collecte: Dit Koningskind

Ps.66:5,7

zegen

amen: Ps.72:10

Gemeente van Christus,

je gaat jezelf verstoppen als er geen contact is

‘Wie niet weg is, is gezien, ik tel tot tien!’ Verstoppertje. Wij speelden het vroeger eindeloos. Bij ons thuis mocht het ook binnen als het buiten regende. Wie zich verstopt, wil niet gezien worden. Maar heel lang hield ik het nooit uit op m’n verstopplekje. Dan gluurde ik om een hoekje. Of probeerde ik dichterbij te komen. Want een hele tijd in je eentje achter de bank of onder een deken, dat verveelt. Je hebt geen contact.

Waarom verstoppen mensen zich voor elkaar? Dat bedoel ik nu als een serieuze vraag. Zo is het immers: mensen verstoppen zich voor elkaar. We laten ons niet zo gemakkelijk zien aan een ander. Vooral niet onze binnenkant, met onze vragen en fouten, angsten en teleurstellingen, beperkingen en tekorten. Maar wie zich niet laat zien, krijgt geen contact. Een echte ontmoeting ontstaat niet vanzelf. En daar ga je aan kapot.

Mensen hebben mensen nodig. Een mens is er niet op gemaakt om alleen te zijn. Echte ontmoeting geeft zoveel steun. Als ergens blijkt hoe de zondeval doorvreet in de wereld, dan is het wel hier. De onverbondenheid, hoe groot je Facebook ook is. De eenzaamheid, hoeveel mensen je ook tegenkomt. Contact maken gaat niet vanzelf. En het wordt nog lastiger als iemand heel anders is dan ik. Iemand met een zichtbare beperking bijvoorbeeld. Hij durft zichzelf eigenlijk niet te laten zien. En ik voel me best verlegen als ik hem zie. Zij weet dat ze moeilijk contact maakt. En ik weet niet goed hoe ik haar echt kan leren kennen. Natuurlijk groet ik hem en haar, als ik ze tegenkom. Maar dat is nog geen ontmoeting.

Het zo’n spiraal naar beneden: Als jij jezelf niet laat zien, ontstaat er geen contact. En als er geen echt contact is, laat jij jezelf nog minder zien. En zo gaat het van kwaad tot erger. Tot je boven in een boom zit, verscholen tussen de bladeren. Ja inderdaad, net als Zacheüs. Je kunt het verhaal wel invullen. Als jongen gepest omdat hij zoveel kleiner was dan anderen. Hij pakt ze terug met behulp van zijn contacten met de Romeinen. Maar behalve geld, leverde hem dat ook verachting op. En toen hij Jezus wilde zien, gaven ze hem geen ruimte. Hij had het er vast zelf naar gemaakt. Buitengesloten. Dan verstopt je je maar in een vijgenboom.

Hoe eenzaam kun je worden, juist wanneer je anders bent dan de meesten? En wie is dat niet? Een mens met beperkingen en mogelijkheden. Je verstopt jezelf als er geen contact is. Eens verstopten Adam en Eva zich voor God. Het contact was verbroken. Ze waren dodelijk alleen. Als er geen contact is, ga je je verstoppen. Weet jij hoeveel mensen voor jou verstoppen? En wat laat jij liever niet aan een ander zien? Of aan God?

bij Jezus wordt alles anders

Zacheüs wilde Jezus zien. Want bij Jezus wordt alles anders. Hij doet niet mee aan het grote verstop-spel van mensen. Want als iemand zichzelf laat zien en zichzelf helemaal geeft, dan is het Jezus. Hij zoekt juist contact. En herstelt het tussen mensen. En met God. Bij Jezus wordt alles anders. Zacheüs wilde hem absoluut zien. En dat zegt iets over Jezus.

Wat was zijn verlangen om Jezus te zien groot! Hij moest en zou hem van dichtbij meemaken! Zie je het voor je? Een volwassen man probeert zich tussen de mensen door te wringen. Het lukt niet, ze sluiten hem buiten. Dan rent hij vooruit en klimt een eind verder in een boom om tussen de bladeren toch een glimp van Jezus op te vangen en misschien iets van

zijn woorden te horen. Hoe gek kun je zijn? Zo sterk was zijn wens om Jezus te zien. Het maakt hem vasthoudend en buitengewoon creatief. En hij was niet de enige: massa's mensen waren bij Jezus in de buurt en trokken met Jezus richting Jeruzalem. Wat zegt het over Jezus dat de mensen zo graag contact met hem maakten? Jezus liet zichzelf zien en verstopte zichzelf niet. Jezus liet God zien. Hij durfde iets te zeggen en kon iets veranderen. Daarmee doorbrak hij de dodelijke eenzaamheid. En maakte hij contact. Jezus had woorden en daden van leven.

Bij Jezus wordt alles anders. Waar de mensen toen een vermoeden van hadden, daar weten wij veel meer. Jezus liet niet alleen veel van zichzelf zien, hij liet ook het hart van God zien. En God liet zichzelf in Jezus zien. God zocht contact met mensen. In Jezus was God zelf op aarde. Zichtbaar en hoorbaar. En daarom wordt bij Jezus alles anders. Die hele spiraal van jezelf verstoppen, geen contact hebben, elkaar niet begrijpen en in dodelijke eenzaamheid leven, Jezus doorbreekt die. Bij hem kun je daaruit ontsnappen. En een nieuwe verbondenheid ontvangen. Geen wonder dat de mensen hem opzochten!

Wij proberen het wel: echt contact met een ander maken, communiceren op het niveau van het hart, een diepe verbondenheid opbouwen. We zoeken het ook: begrepen worden geeft zoveel ruimte. Vooral wanneer je gezien wordt en geliefd in je beperkingen. Maar altijd stuit je ergens op een grens. Soms al heel snel, soms pas na een lange tijd, zelfs in het beste huwelijk. Bij Jezus wordt dat anders. In hem ontmoet je God. En ontmoet God jou. Zonder grens. Dat hadden mensen ervaren. Er zijn grote verwachtingen van hem. En van het Koninkrijk dat hij verkondigt. Ze zoeken hem op. God zoekt door Christus contact. Met jou, met u, met mij. Dat verandert alles: je relaties, je contacten, je oriëntatie. God laat zichzelf zien. Bij Jezus is leven!

Jezus ziet je ook in je binnenkant

Verlang je daar ook naar? Gezien en geliefd te worden, ook in je beperkingen en tekorten? Echt contact te hebben met mensen, waardoor je verder kunt met leven? Let er dan als eerste op dat je gezien bent door Jezus. Niet alleen maar je buitenkant, maar ook je binnenkant. Hij kijkt door je masker heen, en weet je te vinden ook in je verstopplekje. Hij kent wat jij niet zo graag laat zien. Besef dat je gezien bent. Door Jezus. Die je zoekt in liefde.

Jezus staat stil bij de vijgenboom, houdt zijn volgelingen tegen, kijkt door de bladeren heen en ziet dat kleine, rijke, machtige en eenzame mannetje in de boom zitten. En hij noemt hem bij zijn naam. 'Zacheüs, kom vlug naar beneden. Ik moet vandaag jouw gast zijn.' Je zult je naam maar ineens horen noemen, terwijl jij dacht je verstoppt te hebben! Het kan natuurlijk mogelijk zijn, dat Jezus deze Zacheüs al kende. Ik vermoed dat het meer zijn bijzondere eigenschap als Messias is, dat hij mensen kent en harten doorgrondt. Maar het blijft treffend hoe Jezus uit al die honderden mensen om hem heen deze tollenaar uitkiest, die hij heel persoonlijk roept. Juist hem! En het raakt Zacheus en maakt hem blij.

Wat ligt er in de stem van Jezus dat Zacheüs ineens een blij mens wordt? Wat zorgt ervoor dat deze verachte tollenaar zo snel de boom uitklimt en ook totaal verandert? Doordat Jezus zijn naam noemde en hem persoonlijk uitkoos. Zacheüs! Hij is gezien door Jezus, wordt gekend door Jezus, blijkt geliefd door Jezus, wordt bevrijd door Jezus en vindt zichzelf in Jezus. Gods goedheid raakt zijn leven. En daar ontstaat het verschil.

Het begint ermee dat je beseft dat jij door Jezus bent gezien. Bij Zacheüs is dat heel letterlijk en verrassend gebeurd. Maar dat is breder. Hij kent ook jou en roept je tot zijn liefde door zijn Woord en Geest. Meestal gebruikt hij daarvoor mensen. Maar ook als er geen mensen lijken te zijn die echt belangstelling hebben voor jou, of die echt begrijpen wie jij bent, is en blijft er de Heer zelf. Hij kent niet alleen je buitenkant, maar ook je binnenkant. Inclusief je teleurstellingen, je frustraties, je beperkingen, je vragen. Mens die je bent. Met alles wat je hebt en wat je niet hebt. Wat je kunt en wat je niet kunt. Je kunt je voor hem niet verstoppen. En dat hoeft ook niet. Je bent gezien. Je bent geliefd. De Heer roept je bij je naam.

Hij nodigt je uit om je te laten zien aan de mensen

Zacheüs klauterde snel z'n vijgenboom uit en ontving Jezus. De man die zich in de boom had teruggetrokken, staat ineens in het middelpunt van de belangstelling. Jezus wordt zijn gast! Iedereen ziet hem: dat kleine mannetje die ze kennen als een vervelend mannetje, voor wie je moet oppassen. En ze zien ook zijn blijdschap en enthousiasme. Hij verstopt zich niet meer, maar laat zich zien.

Ik wil je daar met nadruk op wijzen. Het verschil tussen Zacheüs bovenin de boom en Zacheüs onderaan de boom. Eerst was hij nauwelijks te zien. Ineens staat hij in de schijnwerpers. Eerst verborg hij zichzelf, nu laat hij zich zien. Hoe dat verschil is ontstaan? Door de liefde van de Heer, die hem gezien en aangesproken heeft. Jezus doorbreekt de eenzaamheid van deze uitgestoten man, die ook zichzelf buiten de groep had gezet. En het gevolg daarvan is, dat deze tollenaar zich laat zien aan de mensen.

Dit is een prachtig voorbeeld van hoe het werkt. Dat Jezus van je houdt, wordt wel eens vaker gezegd. Maar soms kun je er niets mee. Wat betekent het voor de praktijk, als zo weinig mensen echte liefde aan je laten zien? Als je je in de steek gelaten en onbegrepen voelt? Bij Zacheüs zie je dat de liefde van Jezus echt gevolgen heeft. Het begint bij jezelf. Je durft je meer te laten zien aan anderen. Want ook als zij misschien hun schouders ophalen, weet jij dat jij van de Heer bent. Je bent niet meer bang voor afwijzing. Want je Heer staat naast je en trekt de verachting op zichzelf. Wie jou uitlacht, lacht hem uit! Je laat je niet meer blokkeren door schaamte. Zelfs als je fouten gemaakt hebt, is dat voor je Heer geen belemmering om jou te roepen. Dan ben jij vrij en laat je je door andere mensen niet meer vastpinnen op gebeurtenissen uit het verleden. Omdat Jezus je kent, durf jij je te laten zien.

Dat de Heer je helemaal kent, is daarom geen goedkope troost. Het is geen gemakkelijk woord, waar je in de praktijk niets mee opschiet. Integendeel, daar begint de verandering. Gods liefde verandert mensen. Het begint bij jezelf. Je bent niet meer afhankelijk van wat anderen denken. Voelt je minder onzeker van wat anderen zeggen. Kunt een halt toeroepen aan minderwaardigheidsgevoelens. Want jij bent door de Heer geroepen! Hij komt zelfs bij je thuis. Je hoeft je niet te verstoppen. En daarom kun jij de eerste zijn die de stap zet om zich te laten zien. Zodat contact met anderen mogelijk wordt. Zo werkt onze Heer.

Jezus geeft zichzelf

Er ligt in de geschiedenis van Zacheüs nog een geheim, dat we nog niet hebben bekeken. Eingelijk hebben we nog helemaal niet stil gestaan bij wat Jezus van zichzelf laat zien. Want hij geeft zichzelf op een heel bijzondere manier. In zijn woorden ligt het goud van het evangelie. Niet alleen voor Zacheüs. Zelfs niet alleen voor de mensen toen om hem heen. Maar ook voor ons. Jezus geeft zichzelf. Dat vormt het geheim van alles wat er in de

ontmoeting tussen Jezus en Zacheüs gebeurt en ook in de verhouding tussen Zacheüs en de mensen. En wat er gaat gebeuren wanneer ook wij Jezus ontvangen zoals hij zichzelf geeft.

Eerst is er die bijzondere uitspraak van Jezus: 'Vandaag moet ik in jouw huis verblijven'. Van wie moet Jezus dat dan? En waarom moet hij dat? Waar is hij dan mee bezig? Jezus zegt het wel eens vaker, dat hij iets 'moet'. Dat heeft altijd te maken met zijn werk als Messias. Bij Zacheus gaat het om de route van Jezus naar Jeruzalem. Daar zal Jezus zijn taak volbrengen. En in Jericho maakt hij nog een keer duidelijk wat zijn missie is. Hij geeft zichzelf aan zondaars. Het gemopper van de mensen maakt duidelijk dat de verachting voor Zacheüs zich nu tegen Jezus keert. Hij neemt de eenzaamheid van Zacheüs over. Hij gaat naast de zondaar staan, en loopt zelfs bij hem binnen. Hij geeft zichzelf aan zondaars en draagt hun lasten.

Dan is er die bijzondere uitspraak van Jezus: 'Dit huis van deze zoon van Abraham is vandaag redding ten deel gevallen.' Het gaat maar niet om een gedragsverandering. Het gaat om de redding, om de toegang tot Gods Koninkrijk. Jezus ziet in Zacheüs een ware zoon van Abraham, iemand die door zijn geloof gerechtvaardigd is voor God. En dat geloof blijkt bijzonder praktisch. Door de ontmoeting met Jezus wordt een verachte man een burger van Gods rijk. En een broeder in de Heer. Met wie je avondmaal kunt vieren.

Tenslotte is er die bijzondere uitspraak van Jezus: 'De Mensenzoon is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was.' Wat hij aan het begin van zijn optreden zei, herhaalt hij hier op de drempel van Jeruzalem. Dit is zijn missie, zijn programma. Daarin ligt een boodschap voor ieder, of je nu arm bent of rijk, of in je leven je mogelijkheden overheersen, of je beperkingen: Ken je jezelf tegenover Jezus Christus als een verlorene? Besef je dat je gered moet worden? Dan zul je de genade van God leren zien. Dan zul je de blijdschap leren dat je door Jezus gekend en geroepen bent. Dan zal je leven veranderen.

In de woorden van Jezus ligt het geheim. Hij laat zichzelf zien. Maakt nog een keer heel zichtbaar duidelijk dat hij gekomen is voor het verlorene te redden. Hier zie je de Messias in het hart. Het goud van het evangelie. Jezus geeft zichzelf. Voor zondaars.

laat je zien aan God en mensen!

'Laat je zien'. Dat is het thema van deze ontdekzondag. Omdat wij zo vaak verstoppertje spelen voor elkaar. Juist wanneer je te maken hebt met zichtbare beperkingen, met een uiterlijk waarvoor je je schaamt of met een probleem dat niet zo gemakkelijk ligt. Vergis je trouwens niet: ook mensen die geen grote problemen en weinig beperkingen lijken te hebben, verstoppelen zichzelf. En het leidt ertoe dat er geen echt contact is, geen werkelijke ontmoeting. Dat maakt een mens zo eenzaam. Daar ga je kapot aan.

'Laat je zien'. In de geschiedenis van Zacheüs speelt het zien van elkaar een hele bijzonder rol. Zacheüs wilde Jezus zien en daar had hij veel voor over. Maar de mensen wilden Zacheüs niet zien en sloten hem buiten. Maar Jezus keek hem aan, noemde zijn naam en wilde hem persoonlijk spreken. Die echte ontmoeting met Jezus Christus veranderde zijn leven. En hij liet nu iets heel anders van zichzelf zien aan de mensen.

'De helft van mijn bezig is voor de armen. En ik geef de mensen vier keer zoveel terug als ik ten onrechte iets van ze heb gevraagd.' De verandering is heel groot. Wat laat Zacheüs hier veel van zichzelf zien. Niet alleen dat hij heel rijk is. Maar vooral dat hij zijn mogelijkheden zal gebruiken ten dienste van een ander. Er is veel met hem gebeurd. In de ontmoeting met

Jezus Christus is zijn eenzaamheid doorbroken. Bij Jezus Christus is zijn wrok, zijn schaamte en zijn minderwaarheidsgevoel verdwenen. En hij laat zich zien als kind van God, als leerling van Jezus. Het zal zeker tot een aantal prettige ontmoetingen met mensen hebben geleid.

'Laat je zien'. Wij vinden dat vaak moeilijk. Het geheim ligt bij Jezus Christus. Hij gaf zich helemaal en herstelt daarmee het contact tussen God en mensen. Door zijn liefde en aanspraak heeft ook Zacheüs geleerd om initiatief te nemen naar een ander toe. Ieder die zich werkelijk gezien weet door de Heer, die komt er ook toe om zichzelf te laten zien. Aan God en mensen. Door Christus wordt de dodelijke cirkel van eenzaamheid en onzekerheid tussen mensen doorbroken.

In het verlengde van dit verhaal weet ik mijzelf persoonlijk als eerste gezien en aangesproken door Jezus Christus. En voel ik mij uitgenodigd om me aan hem te geven. Inclusief mijn slechtheid en beperkingen. Om vervolgens mijzelf ook te geven aan een ander. En zo iets van Christus te laten zien aan een ander. Een echte ontmoeting ontstaat in het licht van Christus.

Mag ik je in het spoor van Jezus uitnodigen om jezelf te laten zien? Om geen verstoppertje te spelen? Laat je zien, ieder in zijn of haar eigen beperkingen en mogelijkheden. Om contact te maken. De liefde van Christus geeft ontmoetingsruimte. Laat je zien, aan God en mensen.

Amen